

Jordi Soler, el geni retrobat

Text > **DANI VIVERN**

Girona, anys noranta, cap a les deu del vespre. Els que ja havíem tancat edició a *El Punt* anàvem al bar El Cu-cut a assecat unes quantes Voll-Damm. I era habitual trobar-hi en Jordi Soler, *Hèlios*, assegut en un tamboret a la barra entre una copa de cava i un bolígraf, dibuixant acudits. Aviat passava per la nostra taula a ensenyar-nos la seva obra gràfica acabada de fer, que al cap de poca estona es multiplicava en una cascada imparable: tovallons, espais en blanc de revistes o diaris, tot li servia per plasmar els seus acudits, entremaliats, esbojarrats, impúdics... I així, dia sí dia també.

Però tot això és un simple fotograma de la vida d'en Jordi, dels seus molts anys d'activitat com a ninotaire, entre moltes altres facetes d'un home que va ser un geni humanístic, amb una cultura enorme i, alhora, amb una gran sensibilitat per l'art i el coneixement.

El seu amic, el periodista Pius Pujades, l'ha sabut retratar al complet en aquest llibre, en un merescut homenatge. Ha gratat cel i terra per recuperar, d'amics i coneguts, molts dels ninots que hi ha recollit. Alguns han sobreviscut en suports inversemblants, en papers que en Jordi aprofitava al vol, i que en Pius ha tingut la paciència de recopilar, ordenar i comentar. I aquesta és

l'altra faceta del llibre: la trentena llarga de textos impagables amb què Pujades ens contextualitza els dibuixos de l'*Hèlios* i la seva vida i personalitat. Perquè s'hi va confegint una biografia de la qual els que érem propers a en Jordi coneixíem fragments, anècdotes, moments tristos i fins i tot tràgics. De fet, mai no la coneixerem tota, perquè hi ha períodes que ni els seus amics més íntims tenen clars.

Pius Pujades, a més, ens hi proporciona un cert ordre —si això és possible en la ingent producció gràfica d'en Jordi—, acotant els ninots en blocs no estancs: sexe, crítica social, crítica política, crítica religiosa, actualitat, temes personals i dels companys, i l'absurd i el surrealisme. Venint de l'època d'on veníem, i comptant que en Jordi havia treballat un temps a l'empresa Cointra a Alcalá de Henares («Alcalá de Nas», com deia ell) sota les ordres de gent afí al règim, no és difícil endevinar quins personatges abunden en els seus acudits: militars, bisbes, oligarques... al costat de pobres, de Jesucrist i els apòstols (en situacions hilarants, la majoria de vegades) i de personatges del seu entorn més quotidià, com Lluís de l'Arc. Tot, en un devessall bàquic, desfermat, de traç sovint simplíssim, minimalista, i gloriósament efectiu.

PUJADES, Pius. *Hèlios (Jordi Soler): Contra la dictadura, amb humor*. Girona: Fundació Atrium Artis, 2023. 426 p.

Amb tot això, l'aspirant a lector ja haurà intuït que el llibre és un fart de riure, amb tocs d'amargor i de crítica ferotge a situacions i abusos als quals l'*Hèlios* era tremendament receptiu. Massa i tot, perquè no païa bé les injustícies, tant individuals com col·lectives, i les denunciava davant de tothom qui el volia escoltar. Per sort, sabia sobreposar-se, i era feliç construint filigranes lingüístiques, jocs de paraules, dobles sentits i *divertimentos* en altres idiomes, que impregnen part d'aquests dibuixos.

Amb encert, Pius Pujades ha triat com a subtítol «Contra la dictadura, amb humor». Una frase sempre vàlida, i que pot aplicar-se a molts mediàtics nefands que en Jordi no suportava.

Si vols arribar lluny, estigues quiet

Text > **LAURA REIXACH**

Ara ja fa més de dues dècades, J. N. Santaaulàlia va fer la seva primera incursió en la narrativa de viatges i ens oferí la seva particular visió del país del sol ixent a *Pagodes i gratacels: Un viatge al Japó*. Després d'haver conreat amb èxit la poesia, el relat curt, la novel·la i l'assaig, i havent rebut premis com el Crítica Serra d'Or de novel·la, el Columna o el Miquel de Palol, el relat que va fer de la seva experiència nipona ja feia sospitar que Santaaulàlia tenia recorregut com a narrador d'aquest gènere. Ara, el que llavors només s'intuïa queda plena-

ment confirmat. *Un viatge en tren: De Shanghai a Sant Petersburg* és la validació que ens trobem davant un digne seguidor del deixant de Paul Theroux, un dels clàssics de la literatura de viatges.

Amb el guiatge de Santaaulàlia, en aquest *Un viatge en tren: De Shanghai a Sant Petersburg* visitarem ciutats, monuments i espais naturals; coneixerem les interioritats del mític transsiberià i engolirem uns quants milers de quilòmetres sense ni adonar-nos-en, però, per damunt de tot, descobrirem un paisatge humà, únic i irrepetible. La Betty,

l'Emily, la Shirley (xineses rebatejades amb noms estrangers), l'Elena, en Valera, la Irina (habitants del cor de Sibèria) són, per esmentar només alguns noms, una mostra de la corrua de persones que oferiran a l'autor, a voltes desinteressadament, a voltes a canvi de diners, la seva companyia i els seus coneixements.

Perquè Santaaulàlia, a banda de dominar la ploma, també domina l'art de saber-se fer acompanyar, i en aquesta obra queda ben palès. Sens dubte, els retrats de Shanghai, Hangzhou, Xi'an, Irkutsk, el llac Baikal, Iekaterinburg o